

The stigmatizing language in Persian literature on disability: A bibliometric study

Amrollah Shamsi¹, Zahra Safaei², Saman Dehghani³, Fatemah Safari Jahandideh⁴, Hadiseh Heidari⁵, Akram Farhadi^{6,7}

1. Clinical Research Development Center, The Persian Gulf Martyrs Hospital, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: shamsiamrollah@gmail.com
2. Director of Information, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran (corresponding author). E-mail: z.safaei48@gmail.com
3. Student Research Committee, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: s.dehghani2000@yahoo.com
4. Student Research Committee, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: fatemehsafarijahandideh@gmail.com
5. Ph.D. Candidate in Information Science, Department of Information Science, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran. E-mail: h.heidari174@gmail.com
6. Associate Professor, Department of Health, School of Health and Nutrition, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: ak.farhadi@gmail.com
7. The Persian Gulf Tropical Medicine Research Center, The Persian Gulf Biomedical Science Research Institute, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran. E-mail: ak.farhadi@gmail.com

Article Info

Article type:
Research

Article history:

Received: 2025/08/06

Received in revised:

2025/09/11

Accepted: 2025/11/01

Available online: 2026/01/27

Keywords:

Language stigma, Disability, Disabled People, Low-ability, Disability Empowerment, Bibliometric.

ABSTRACT

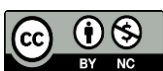
Purpose: The use of stigmatizing language can create barriers for people with disabilities to access health services. People with disabilities are from groups that often experience stigmatizing language. This study quantitatively analyzes stigmatizing words in Persian scientific texts related to the field of disability.

Methodology: The present study is an applied study and was conducted using bibliometric techniques. The population of this study was the scientific productions of four information sources, including the National System of Ethics in Biomedical Research to search for projects and theses with an ethics code, the Irandoc treasure system to search for theses/dissertations, the database of the Scientific Information Center of the Academic Jihad, and the National Library. Words with potential stigma, including "disabled", "disability", "disabled people" and "disabled people" were searched in articles from four non-exhaustive sources between 2013 and 2014 in January 2014. The trends of productions, publications and universities with the most productions, gender of authors and publication illustrations were drawn.

Findings: A total of 1366 documents were found, with theses showing the highest usage of stigmatizing language. The production of articles has increased by more than 2.5% over the past decade, rising from 69 documents in 1392 to 187 documents in 1401. Among the sources, theses showed the highest prevalence of stigmatizing language, followed by research proposals, articles, and books. Islamic Azad University and higher education institutions were the most prolific producers of such texts. Among journals, the "Journal of Disability Studies" published the highest number of articles containing stigmatizing language (24 articles). Gender analysis revealed that 61.59% of authors were male and 38.41% were female. The frequency of words was recorded as follows: "disabled people" was (565), disability (331), disabled (251), disabled people (219). These findings indicate that stigmatizing language is often used in studies focusing on physical and mobility disabilities as well as urban accessibility challenges. Additionally, journals that received ethical approval from the National Committee for Biomedical Research Ethics showed more than a twofold increase in the use of stigmatizing language in recent years.

Conclusion: The increasing trend of using stigmatizing language in Persian scientific texts highlights the need to develop guidelines to combat and prevent the spread of disrespectful language. It is recommended that this issue be considered as an important priority in order to promote health.

Cite this article: Shamsi, Amrollah; Safaei, Zahra; Dehghani, Saman; Safari Jahandideh, Fatemah; Heidari, Hadiseh; Farhadi, Akram (2026). The stigmatizing language in Persian literature on disability: A bibliometric study, *Applied Scientometric Studies*, 2(4), 1 - 18. <https://doi.org/10.22091/apss.2025.13570.1053>

© Author(s) retain the copyright and full publishing rights.

DOI: <http://doi.org/10.22091/apss.2025.13570.1053>

Publisher: University of Qom.

زبان انگ‌آمیز در متون فارسی مرتبط با ناتوانی: مطالعه کتاب‌سنجی

امراه شمسی^۱، زهرا صفایی^۲، سامان دهقانی^۳، فاطمه صفری جهان‌دیده^۴، حدیثه حیدری^۵ و اکرم فرهادی^۶ ID ۷۰۶

۱. مرکز توسعه پژوهش‌های بالینی، بیمارستان شهدای خلیج فارس، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران. رایانامه: shamsiamrollah@gmail.com
۲. مدیر اطلاع‌رسانی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران (نویسنده مسئول). رایانامه: z.safaei48@gmail.com
۳. دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران. رایانامه: s.dehghani2000@yahoo.com
۴. دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران. رایانامه: fatemehsafarjajahandideh@gmail.com
۵. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. رایانامه: h.heidari174@gmail.com
۶. دانشیار، گروه بهداشت، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران. رایانامه: ak.farhadi@gmail.com
۷. مرکز تحقیقات پزشکی گرمسیری خلیج فارس، پژوهشکده علوم زیست پزشکی خلیج فارس، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران. رایانامه: ak.farhadi@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: مقاله پژوهشی.

هدف: استفاده از زبان انگ‌آمیز می‌تواند موانعی برای دسترسی افراد دارای ناتوانی به خدمات درمانی ایجاد کند. افراد دارای ناتوانی از آشنایی هستند که غالباً زبان انگ‌آمیز را تجربه می‌کنند. این مطالعه به تحلیل کمی کلمات انگ‌آمیز در متون علمی فارسی مرتبط با حوزه ناتوانی می‌پردازد.

روش: پژوهش حاضر از نوع مطالعات کاربردی و با فنون کتاب‌سنجی انجام شده است. جامعه این پژوهش، تولیدات علمی چهار منبع اطلاعاتی که شامل سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی برای جستجوی طرح‌ها و پایان‌نامه‌های دارای کد اخلاق، سامانه گنج ایراندک برای جستجوی پایان‌نامه/رساله، و پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و کتابخانه ملی بررسی شدند. کلمات با پتانسیل انگ، شامل «معلول»، «معلولیت»، «معلولین»، و «معلولان» در مقالات چهار منبع اطلاعاتی نام‌برده بین سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۱ در دی‌ماه ۱۴۰۲ جست‌وجو شد. روند تولیدات، نشریات، و دانشگاه‌ها با بیشترین تولیدات، جنسیت نویسندگان، و مصورسازی انتشارات ترسیم شد.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۱۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۱/۰۷

کلیدواژه‌ها: انگ زبانی، ناتوانی، معلولین، کم‌توان، توان‌یاب، کتاب‌سنجی.

یافته‌ها: ۱۳۶۶ سند یافت شد که پایان‌نامه‌ها بیشترین میزان استفاده از زبان انگ‌آمیز را داشتند. روند تولید مقالات در یک دهه اخیر بیش از ۲/۵ درصد رشد داشته است. به‌نحوی که از ۶۹ سند در سال ۱۳۹۲، به ۱۸۷ سند در سال ۱۴۰۱ رسیده است. در میان منابع، پایان‌نامه‌ها بیشترین شیوع زبان انگ‌زننده را نشان دادند و پس از آن طرح‌های تحقیقاتی، مقالات، و کتاب‌ها قرار گرفتند. دانشگاه آزاد اسلامی و مؤسسه‌های آموزش عالی پُرکارترین تولیدکنندگان چنین متونی بودند. در میان مجلات، «مجله مطالعات معلولیت» بیشترین تعداد مقالات حاوی زبان انگ‌زننده (۲۴ مقاله) را منتشر کرد. تجزیه‌وتحلیل جنسیتی نشان داد که ۶۱.۵۹٪ از نویسندگان مرد و ۳۸.۴۱٪ زن بودند. فراوانی کلمات برای معلولین (۵۶۵)، معلولیت (۳۳۱)، معلول (۲۵۱)، و معلولان (۲۱۹) بود. نویسندگان مرد (۶۱/۵۹٪) ۹۸۶ و نویسندگان زن (۳۸/۴۱٪) ۶۸۶ انتشارات را تشکیل دادند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که زبان انگ‌زننده بیشتر در مطالعاتی که بر معلولیت‌های جسمی و حرکتی و همچنین چالش‌های دسترسی شهری تمرکز دارند، استفاده می‌شود. علاوه بر این، نشریاتی که تأییدیه اخلاقی از کمیته ملی اخلاق تحقیقات زیست‌پزشکی دریافت کرده‌اند، افزایش بیش از دو برابری در استفاده از زبان انگ‌زننده را در سال‌های اخیر نشان داده‌اند.

نتیجه‌گیری: روند افزایشی استفاده از زبان انگ‌آمیز در متون علمی فارسی، ضرورت تدوین دستورالعمل‌هایی برای مقابله و پیشگیری از گسترش زبان غیرمحرمانه را برجسته می‌کند. توصیه می‌شود که این موضوع برای ارتقاء سطح سلامتی به‌مثابه یک اولویت مهم مد نظر قرار گیرد.

استناد: شمسی، امراه؛ صفایی، زهرا؛ دهقانی، سامان؛ صفری جهان‌دیده، فاطمه؛ حیدری، حدیثه؛ فرهادی، اکرم (۱۴۰۴). زبان انگ‌آمیز در متون فارسی مرتبط با ناتوانی: مطالعه کتاب‌سنجی. *مطالعات کاربردی علم‌سنجی*، ۲ (۴)، ۱۸-۱. <https://doi.org/10.22091/apss.2025.13570.1053>

۱. مقدمه

ناتوانی یک واقعیت انکارناپذیر است. طبق کنوانسیون حقوق افراد دارای ناتوانی که سازمان ملل آن را تدوین کرده، ناتوانی اختلالی دائمی در توانایی‌های جسمی، ذهنی، فکری، یا حسی است که می‌تواند به محدود شدن فعالیت‌های روزمره و مشارکت کامل فرد در جامعه منجر شود (اسملی یو.جی^۱، ۲۰۰۷). تقریباً همه افراد در بخشی از زندگی خود، چه به صورت موقت و چه دائم، ناتوانی را تجربه می‌کنند (سازمان بهداشت جهانی ناتوانی^۲، ۲۰۲۳). ناتوانی‌ها می‌توانند در قالب‌های مختلفی مانند شناختی، رشدی، فکری، ذهنی، جسمی، و حسی بروز پیدا کنند (سرکار و پراساد^۳، ۲۰۱۵). گزارش‌ها نشان می‌دهند که در حال حاضر بیش از ۱/۳ میلیارد نفر در جهان با نوعی ناتوانی زندگی می‌کنند و این تعداد به دلیل افزایش سن جمعیت و افزایش شیوع بیماری‌های غیرواگیر در حال افزایش است (سازمان بهداشت جهانی ناتوانی، ۲۰۲۳). حدود ۸۰٪ از افراد دارای ناتوانی، در کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند (لیتولو^۴، ۲۰۱۹). در ایران نیز، حدود ۱/۴۳۹ میلیون نفر به‌عنوان افراد دارای ناتوانی شناخته شده و زیر پوشش سازمان بهداشتی هستند. علاوه بر این، تخمین‌ها نشان می‌دهند که بین ۸ تا ۱۵ درصد از جمعیت کل کشور با یکی از انواع ناتوانی‌ها دست و پنجه نرم می‌کنند (فارس‌نیوز، ۱۴۰۲).

افراد دارای ناتوانی با چالش‌های گوناگونی از جمله در زمینه‌های اشتغال، انگ، ازدواج، حمل و نقل، و خدمات بهداشتی روبه‌رو هستند (لیتولو، ۲۰۱۹؛ سازمان بهداشت جهانی ناتوانی، ۲۰۲۳). که این موارد به‌طور قابل توجهی بر فرد، خانواده و همچنین بر دولت فشار مالی وارد می‌کنند. انگ نوعی برچسب زدن منفی است که افراد دارای ناتوانی با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند. انگ بیشتر به‌مثابه‌نشانی از شرم، به خصوصیتی در فرد اشاره دارد که او را از دیگران متمایز می‌کند و به تجربه شرمندگی منجر می‌شود (اوزر و دیگران^۵، ۲۰۱۷؛ گافمن^۶، ۱۹۶۳). انگ فرایند اجتماعی است که با طرد شدگی، سرزنش، و کاهش ارزش فرد یا گروه همراه است که ناشی از تجربه یا پیش‌بینی فضاوت‌های اجتماعی نامطلوب است (اسکمیر^۷، ۲۰۰۹). افرادی که مورد برچسب منفی قرار می‌گیرند، ممکن است با احساساتی مانند درون‌گرایی، کاهش عزت نفس، شرم و ناامیدی روبه‌رو شوند (اوزر و همکاران، ۲۰۱۷؛ اشفورد و همکاران^۸، ۲۰۱۹). که این شرایط می‌تواند بر روند درمان، کیفیت مراقبت‌های دریافتی، و نتایج بهداشتی آن‌ها تأثیر داشته باشد (اوزر و دیگران، ۲۰۱۷؛ پونت و دیگران^۹، ۲۰۱۷؛ شی و دیگران^{۱۰}، ۲۰۲۲).

برخی از سازمان‌های حامی حقوق افراد دارای ناتوانی، نظیر انجمن مراکز دانشگاهی افراد دارای ناتوانی و مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها، دستورالعمل‌هایی را برای استفاده احترام‌آمیز و مناسب از زبان و افزایش آگاهی عمومی تدوین کرده‌اند (انجمن مراکز دانشگاهی افراد دارای ناتوانی^{۱۱}، ۲۰۲۳؛ مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها^{۱۲}، ۲۰۲۰). با این حال، انگ همچنان به‌مثابه ابزاری

1. Assembly UG
2. WHO. Disability
3. Sarkar & Prasad
4. Litullo
5. Ozer et al
6. Goffman
7. Scambler
8. Ashford et al
9. Pont et al
10. Shi et al
11. Association of University Centers on Disabilities(AUCD)
12. Centers for Disease Control and Prevention(CDC)

برای توصیف موقعیت‌هایی استفاده می‌شود که در آن افراد به دلیل دارا بودن ویژگی‌هایی که به عنوان «نامطلوب» یا «غیرمعمول» تلقی می‌شوند، با برچسب‌زنی و طرد اجتماعی روبه‌رو می‌شوند (چتزیته‌اوچاری و باتلر-ریس^۱، ۲۰۲۳). اگرچه انگ‌زنی و برچسب‌زنی دو مفهوم مشابه به نظر می‌رسند، اما تفاوت‌هایی دارند و نباید به یکسان در نظر گرفته شوند. برچسب‌زنی فرایندی است که در آن افراد یا گروه‌ها براساس ویژگی‌های خاصی مانند رفتار یا وضعیت اجتماعی شناخته شده و مورد خطاب قرار می‌گیرند، که می‌تواند جنبه‌های مثبت یا منفی داشته باشد (هوروینز و شید^۲، ۱۹۹۹). در مقابل، انگ‌زنی بیشتر با نیت منفی است و برای تحقیر، منزوی کردن، یا تبعیض علیه افراد یا گروه‌ها ب‌اساس ویژگی‌هایی مانند بیماری، نژاد، جنسیت و غیره استفاده می‌شود و معمولاً تأثیرات مخربی دارد (گولت^۳، ۲۰۲۱).

مطالعات نشان داده‌اند که پزشکان و پژوهشگران نیز از زبان انگ‌آمیز در مطالعات خود استفاده می‌کنند. پژوهشی در سال ۲۰۲۲ نشان داد که اگرچه استفاده از زبان انگ‌آمیز در طول زمان کاهش یافته است، اما همچنان اصطلاح «الکلی» در دهه گذشته تقریباً در ۳۰ درصد از مقالات پایگاه وایلی^۴ به شیوه‌ای انگ‌آمیز استفاده شده است (شی و دیگران، ۲۰۲۲). پژوهشگران در مطالعه دیگری به تجزیه و تحلیل محتوای زبان انگ‌آمیز مرتبط با اچ‌آی‌وی^۵ در ادبیات علمی از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ پرداختند. مطالعه آنان نشان داد که علی‌رغم تلاش‌ها برای کاهش زبان انگ‌آمیز، برخی از مقالات هنوز از عباراتی مانند «آلوده به اچ‌آی‌وی / ای‌آی‌دی‌اس^۶» به‌عنوان یک کلمه نامناسب استفاده می‌کنند. استفاده از این اصطلاحات از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ روندی صعودی داشته و از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ روندی نزولی داشته است. بیشتر مجلاتی که از زبان انگ‌زنی استفاده می‌کنند، مختص اچ‌آی‌وی / ای‌آی‌دی‌اس یا متمرکز بر بیماری‌های عفونی بودند (پاریسی و دیگران، ۲۰۲۳). همچنین چندین مطالعه وجود زبان انگ‌آمیز در یادداشتهای پزشکی و پرونده‌های الکترونیک سلامت را نیز نشان داده‌اند (بارسلونا^۷، ۲۰۲۳؛ هیملشتاین و دیگران^۸، ۲۰۲۲؛ پارک و دیگران^۹، ۲۰۲۱).

با توجه به پیامدهای زبان انگ‌آمیز و انتظار از دانشمندان، پزشکان، و پژوهشگران به‌مثابه‌حامیان بیماران در استفاده نکردن از زبان انگ‌آمیز و بازتاب انتشارات آن‌ها در جامعه، و براساس دانش ما، هیچ مطالعه‌ای استفاده از زبان انگ‌آمیز در متون علمی فارسی را بررسی نکرده است. این مطالعه پیشگام می‌کوشد تا میزان انگ به‌کار رفته در متون علمی فارسی، روند و برخی از ویژگی‌های آن‌ها را برای ایجاد بینش و حقایق جدید نمایش دهد.

۲. سؤالات پژوهش

پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به سؤالات زیر است:

۱. در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب در این پژوهش، چقدر از انتشارات دارای کلمات انگ‌آمیز است؟

1. Chatzitheochari & Butler-Rees
2. Horwitz & Scheid
3. Goulet
4. Wiley
5. HIV
6. AIDS
7. Barcelona et al
8. Himmelstein et al
9. Park et al

۲. روند انتشارات دارای انگ زبانی در حوزه ناتوانی در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب در این پژوهش چگونه بوده است؟

۳. دانشگاه‌ها/ مراکز علمی که بیشترین تعداد انتشار دارای انگ زبانی بوده‌اند کدام هستند؟

۴. ابرواژگان انتشارات دارای انگ زبانی در حوزه ناتوانی چه چیزی را نشان می‌دهد؟

۵. جنسیت نویسندگان انتشاراتی که دارای انگ زبانی بوده‌اند چه بوده است؟

۳. پیشینه پژوهش

پژوهش حاضر با بررسی پیشینه‌های موجود، تلاش کرده است تا به درک جامع‌تری از این مسئله دست یابد. در راستای بررسی تأثیر زبان انگ آمیز به کاررفته در سوابق پزشکی بر نگرش‌ها و تصمیم‌گیری‌های بالینی، مطالعات متعددی انجام شده است که هر یک از زوایای مختلف به این موضوع پرداخته‌اند. با این حال، یادآوری می‌شود که در جست‌وجوهای انجام‌شده، پیشینه‌های فارسی مرتبط با این موضوع پژوهش حاضر یافت نشد و مرتبط‌ترین پژوهش‌های لاتین بیان شده است.

در مطالعه‌ای که گودو و دیگران^۱ (۲۰۱۸) انجام دادند، تأثیر زبان انگ آمیز در سوابق پزشکی بر نگرش‌های پزشکان در حال آموزش بررسی کردند. نتایج نشان داد که استفاده از زبان انگ آمیز در سوابق پزشکی می‌تواند به نگرش‌های منفی‌تر نسبت به بیماران و همچنین تأثیر منفی بر تصمیم‌گیری‌های بالینی منجر شود. این مطالعه بر اهمیت توجه به زبان به کاررفته در سوابق پزشکی تأکید دارد و پیشنهاد می‌کند که بهبود این زبان می‌تواند به ارتقاء مراقبت‌های بیمارمحور و کاهش نابرابری‌های بهداشتی در جوامع آسیب‌پذیر کمک کند.

پارک و دیگران (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای کیفی، زبان پزشکان در سوابق پزشکی بیماران را تحلیل کردند و به شناسایی ویژگی‌های زبانی مثبت و منفی پرداختند. نتایج نشان داد که زبان منفی بیشتر به صورت ضمنی و در قالب سؤالاتی درباره اعتبار بیمار، انتقاد از خودمراقبتی بیمار، و کلیشه‌سازی نژادی بروز می‌کند. این یافته‌ها بیانگر آن است که زبان به کاررفته در سوابق پزشکی می‌تواند تعصبات را منتقل کند و بر کیفیت مراقبت‌های بهداشتی تأثیر بگذارد.

هیملشتاین و دیگران (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای به بررسی شیوع زبان انگ آمیز در یادداشت‌های پذیرش بیمار پرداختند. این مطالعه نشان داد که زبان انگ آمیز در یادداشت‌ها بسته به شرایط پزشکی متفاوت است و در توصیف بیماران سیاه‌پوست بیشتر به کار می‌رود. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که آموزش پزشکان برای کاهش استفاده از زبان انگ آمیز می‌تواند به بهبود روابط بیمار-پزشک و کاهش انتقال تعصبات بین پزشکان کمک کند.

هیلی و دیگران^۲ (۲۰۲۲) در یک مرور نظام‌مند به بررسی ادبیات مربوط به زبان انگ آمیز در ارتباطات بالینی پرداختند. آن‌ها هفت استراتژی برای ارتقاء نگهداری سوابق بهداشتی بدون قضاوت ارائه کردند، از جمله استفاده از زبان اول شخص و حذف اصطلاحات توهین آمیز. این مقاله بر لزوم تغییرات ساختاری و سیاستی به موازات بهبود زبان تأکید دارد و پیشنهاد می‌کند که با بهبود زبان، می‌توان روایت‌های مضر که موجب تداوم نابرابری‌های بهداشتی می‌شود را مختل کرد.

1. Goddu et al

2. Healy et al

با توجه به پیشینه‌های بررسی‌شده، می‌توان نتیجه گرفت که زبان به‌کاررفته در سوابق پزشکی نقش مهمی در شکل‌دهی نگرش‌ها و تصمیم‌گیری‌های بالینی دارد. استفاده از زبان انگ‌آمیز نه‌تنها می‌تواند به نگرش‌های منفی نسبت به بیماران منجر شود، بلکه ممکن است تعصبات را تقویت کرده و بر کیفیت مراقبت‌های بهداشتی تأثیر منفی بگذارد. بنابراین، بهبود زبان به‌کاررفته در سوابق پزشکی و آموزش پزشکان در این زمینه می‌تواند به ارتقاء مراقبت‌های بیمارمحور و کاهش نابرابری‌های بهداشتی کمک کند. با این حال، خلأ پژوهشی در این حوزه نشان‌دهنده نیاز به انجام مطالعات بیشتر در این زمینه است.

۴. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع مطالعات کاربردی و با فنون کتاب‌سنجی انجام شده است. کتاب‌سنجی با عنوان «تحلیل ریاضی و آماری سوابق کتاب‌شناختی» تعریف می‌شود (پریچارد^۱، ۱۹۶۹). برای ایجاد ارتباط فکری بین مقالات و کلمات کلیدی استفاده می‌شود، بنابراین تصویری وسیع از روندها و فرصت‌های پژوهشی ارائه می‌دهد. برای به‌دست‌آوردن اطلاعات و ترسیم نقشه‌های علمی از ابزارهایی استفاده می‌شود که یکی از این ابزارها مصورسازی است (شفیعیان و دیگران، ۱۴۰۰). جامعه این پژوهش، تولیدات علمی چهار منبع اطلاعاتی بررسی‌شده که شامل سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی برای جست‌وجوی طرح‌ها و پایان‌نامه‌های دارای کد اخلاق^۲، سامانه گنج ایرانداک برای جست‌وجوی پایان‌نامه‌ها - شامل پایان‌نامه/رساله^۳، پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی به‌مثابه‌تنها بانک و پایگاه جامع و روزآمد کشور با دسترسی آزاد و دانلود رایگان با پوشش همه حوزه‌های علوم^۴ برای جست‌وجوی مقالات و کتابخانه ملی^۵ برای جست‌وجوی کتاب‌ها قرار گرفتند. لازم به یادآوری است سامانه گنج همه پایان‌نامه‌های کشور را پوشش نمی‌دهد و برخی دانشگاه‌ها مانند دانشگاه‌های وزارت بهداشت، پایان‌نامه‌های خود را در آن نمایه نمی‌کنند. از سوی دیگر، در حال حاضر هیچ دستورالعملی رسمی برای انتخاب کلمه‌ای اصلح برای معلول برای استفاده از آن در متون علمی برای پژوهشگران وجود ندارد. بنابراین، پس از بازبایی نشدن کلمه اصلح برای Disability در سرعنوان موضوعی فارسی، سرعنوان‌های موضوعی پزشکی فارسی، ترجمه‌های رسمی و انتخاب‌شده آن، جست‌وجو در مورد آن شروع شد. در نهایت، دو مجله تخصصی حوزه ناتوانی «مجله مطالعات ناتوانی^۶ و ناتوانی‌های یادگیری^۷» یافت شدند که اعضای هیئت‌تحریریه به‌عنوان متخصصان حوزه، disability را «ناتوانی» ترجمه و استفاده کرده بودند. بنابراین در این مطالعه، براساس نظر کارشناسان این دو مجله تخصصی، کلمه «ناتوانی» به‌عنوان کلمه مناسب‌تر در جامعه علمی که بار منفی و انگ کمتری نسبت به سایر کلمات رایج در جامعه یعنی «معلول» داشتند، انتخاب شد. سپس سایر کلمات هم‌خانواده معلول مانند معلولیت، معلولین، و معلولیت نیز به کار افزوده و بررسی شد. یادآوری می‌شود اگرچه کلمات دیگری مانند کر، کور، چلاق، عقب مانده و... نیز در حوزه ناتوانی به‌عنوان کلمات واجد پتانسیل انگ دیده می‌شود ولی مطالعه حاضر تمرکز خود را روی کلمه بسیار رایج معلول و کلمات هم‌خانواده آن قرار داد.

برای جست‌وجوی کلیدواژه‌های مرتبط با هدف مطالعه، چهار کلمه «معلول»، «معلولیت»، «معلولین»، و «معلولان» با عنوان در منابع بالا از ابتدای سال ۱۳۹۲ تا انتهای سال ۱۴۰۱ در دی ماه ۱۴۰۲ جست‌وجو شد تا روند یک دهه از این کلمات را در متون علمی

1. Pritchard
2. <https://ethics.research.ac.ir>
3. <https://irandoc.ac.ir>
4. <https://sid.ir>
5. <https://opac.nlai.ir>
6. Journal of Disability Studies
7. Journal of Learning Disabilities

نمایش دهد. راهبرد جست‌وجو در هر پایگاه اطلاعاتی در جدول ۱ آمده است. یادآوری می‌شود سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی فقط داده‌های سال ۱۳۹۷ به بعد را نمایش می‌دهد. ما در این مطالعه (به‌جز پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی) محل جست‌وجوی خود را براساس عنوان قرار دادیم، زیرا سامانه گنج ایرانداک به دلیل نبود امکان مشاهده همه صفحات، و همچنین سایر منابع به دلیل نداشتن چکیده، امکان جست‌وجوی چکیده‌ای نداشتند.

جدول ۱. راهبرد جست‌وجو

نام پایگاه اطلاعاتی	محل جست‌وجو	راهبرد جست‌وجو
پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی	عنوان یا چکیده	هر کلمه به‌صورت مجزا جست‌وجو شد
سامانه گنج	عنوان	هر کلمه به‌صورت مجزا جست‌وجو شد
سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی	عنوان	جست‌وجوی کلمه معلول به بازایی هم‌زمان سایر کلمات هم خانواده آن منجر شد
کتابخانه ملی ایران	عنوان	«معلول» OR «معلولیت» OR «معلولین» OR «معلولان»

غربالگری

پس از بازایی اولیه مطالعات، نتایج را پژوهشگران آموزش‌دیده غربالگری کردند تا تنها اسنادی مرتبط با مطالعات مربوط به افراد دارای ناتوانی بازایی شود. برخی مطالعات در عناوین و چکیده خود از کلمه معلول برای رساندن مفاهیم علت و معلولی استفاده کرده بودند که از مطالعه حذف شدند.

پارامترهای کتاب‌سنجی

روند انتشارات به تفکیک هر منبع اطلاعاتی، مجلات (برای مقالات) و دانشگاه‌ها (در سامانه گنج، سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی) با بیشترین تولیدات، جنسیت نویسندگان (تعیین جنسیت برای سامانه کد اخلاق پژوهشگر اصلی، برای پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی نویسنده اول، و برای سامانه گنج پدیدآور/دانشجو، اساتید راهنما، و مشاور در نظر گرفته شد). همچنین برای محاسبه درصد نرخ سالانه تعداد مقالات از فرمول زیر استفاده شد.

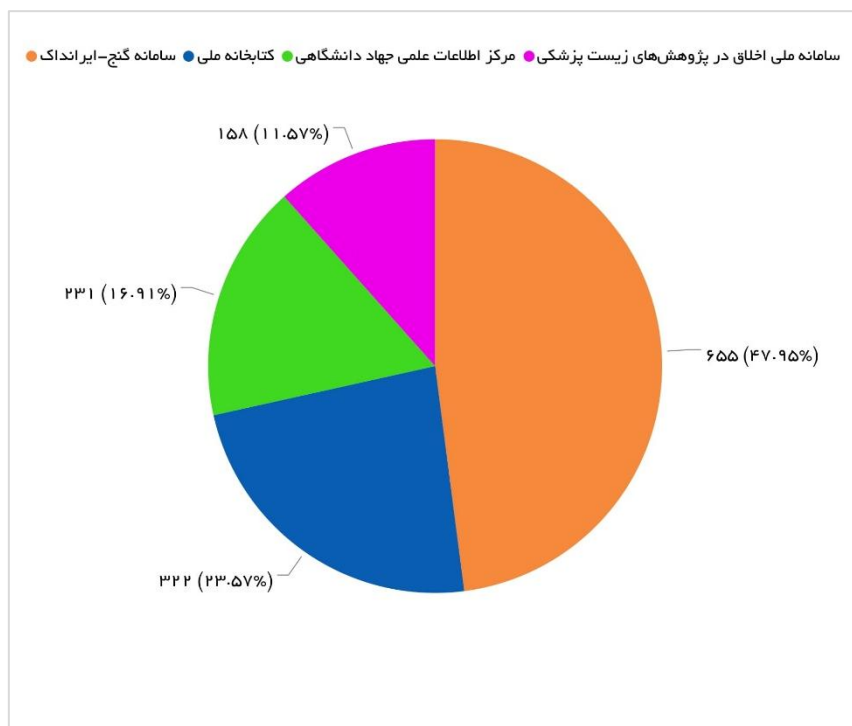
$$\text{میزان رشد سالانه} = (\text{تعداد مقالات نهایی} - \text{تعداد مقالات اولیه}) / \text{تعداد مقالات اولیه} * 100$$

همچنین مصورسازی با استفاده سامانه لب^۱ براساس عناوین تولیدات انجام شد، زیرا منابعی مانند کتاب و طرح‌های تحقیقاتی بدون چکیده بودند، بنابراین برای یکپارچگی از عنوان اسناد در مصورسازی استفاده شد. برای آنالیزهای توصیفی از نرم‌افزار اکسل نسخه ۲۰۱۳ استفاده شد.

۵. یافته‌ها

پاسخ به پرسش اول پژوهش: در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب در این پژوهش، چقدر از انتشارات دارای کلمات انگ آمیز است؟

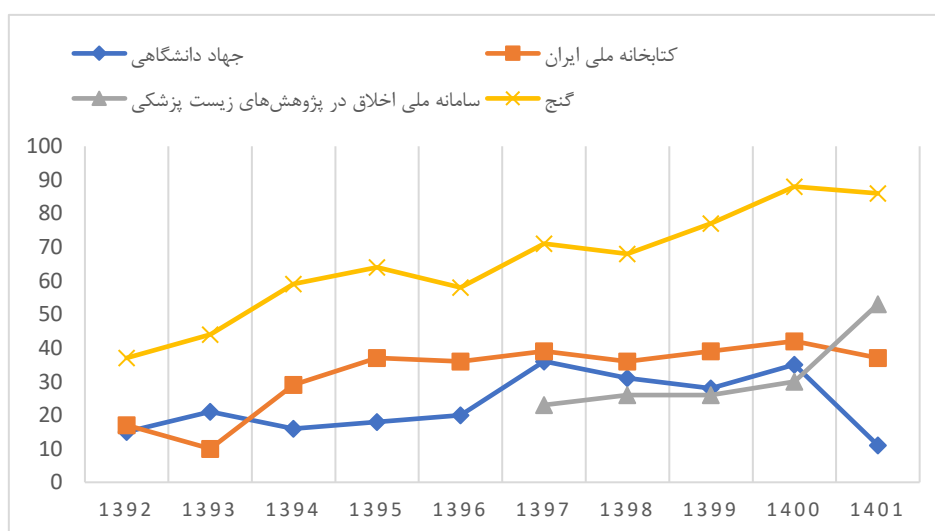
جست‌وجو در چهار منبع نشان داد که در مجموع ۱۳۶۶ مدرک وجود دارد که از کلمات انگ آمیز در متون خود استفاده کرده‌اند. پایان‌نامه‌ها نزدیک به نیمی از اسناد دارای انگ زبانی را به خود اختصاص داده بودند. میزان استفاده از انگ‌های زبانی به تفکیک هر منبع در نمودار ۱ نشان داده شده است.

نمودار ۱. فراوانی انتشارات بر اساس منبع اطلاعاتی

پاسخ به پرسش دوم: روند انتشارات دارای انگ زبانی در حوزه ناتوانی در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب در این پژوهش چگونه بوده است؟

روند تولید اسناد در چهار منبع گفته‌شده، از بازه زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۱ ترسیم شده است (نمودار ۲). بیشترین رشد تعداد استناد مربوط به پایان‌نامه‌ها بوده که از ۳۷ سند در ۱۳۹۲ به ۸۶ سند در سال ۱۴۰۱ رسیده است.

نمودار ۱. روند انتشارات دارای انگ زبانی از سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۱

پاسخ به پرسش سوم: دانشگاه‌ها/ مراکز علمی که بیشترین تعداد انتشار دارای انگ زبانی بوده‌اند کدام هستند؟

سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی و سامانه گنج ایرانداک از نظر فراوانی دانشگاه‌ها/ مراکز علمی که بیشترین میزان استفاده از زبان انگ آمیز را داشته‌اند، بررسی شدند. نتایج نشان داد در سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی بیشترین سه‌انگاری مربوط به طرح‌ها/ پایان‌نامه‌های دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه و دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی و دانشگاه علوم پزشکی ایران بوده است. همچنین مشخص شد بیشترین دانشگاه/ مراکز علمی که در پایان‌نامه‌های خود از زبان انگ آمیز استفاده کرده‌اند، مربوط به دانشگاه آزاد اسلامی، مؤسسه‌های آموزش عالی و دانشگاه پیام نور بوده‌اند. جزئیات بیشتر در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲. دانشگاه‌ها/ مراکز علمی با بیشترین میزان استفاده از انگ زبانی در متون علمی

سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی		سامانه گنج-ایرانداک	
دانشگاه/مؤسسه تحقیقاتی	تعداد(درصد)	دانشگاه/مؤسسه تحقیقاتی	تعداد(درصد)
دانشگاه آزاد اسلامی*	۴۱(۲۵/۹۵%)	دانشگاه آزاد اسلامی*	۱۸۵(۲۸/۲۴%)
دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه	۱۴(۸/۸۶%)	موسسه آموزش عالی**	۸۵(۱۲/۹۸%)
دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی	۱۰(۶/۳۳%)	دانشگاه پیام نور	۶۶(۱۰/۰۸%)
دانشگاه علوم پزشکی ایران	۱۰(۶/۳۳%)	علامه طباطبایی تهران	۲۵(۳/۸۲%)
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۷(۴/۴۳%)	دانشگاه تهران	۱۸(۲/۷۵%)
دانشگاه یزد	۵(۳/۱۶%)	دانشگاه تبریز	۱۵(۲/۲۹%)
دانشگاه علوم پزشکی بیرجند	۵(۳/۱۶%)	دانشگاه محقق اردبیلی	۱۳(۱/۹۸%)
دانشگاه علوم پزشکی کردستان	۵(۳/۱۶%)	دانشگاه مازندران	۱۳(۱/۹۸%)
دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران	۴(۲/۵۳%)	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی	۱۱(۱/۶۸%)
دانشگاه پیام نور	۳(۱/۹۰%)	دانشگاه شهید باهنر کرمان	۱۱(۱/۶۸%)

* همه دانشگاه‌های آزاد تجمیع شده است؛ ** همه مؤسسه‌های آموزش عالی تجمیع شده است.

مجلات که دارای مقالات با انگ زبانی بودند در پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی جست‌وجو شدند. نتایج نشان داد مجله «مطالعات ناتوانی» با ۲۴ مقاله (۱۰/۳۸٪) بیشترین میزان انتشار مقالات دارای انگ زبانی را داشته است. مجلات «آرشیو توانبخشی» (۱۲ مقاله، ۵/۱۹٪)، «طب جانباز» (۶ مقاله، ۲/۵۹٪)، «پژوهش توانبخشی در پرستاری» (۶ مقاله، ۲/۵۹٪)، «دانشگاه علوم پزشکی مشهد» (۵ مقاله، ۲/۱۶٪)، «طلوع بهداشت» (۵ مقاله، ۲/۱۶٪)، و «مطالعات روان‌شناسی ورزشی» (۵ مقاله، ۲/۱۶٪) نیز به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند.

پاسخ به پرسش چهارم: ابر واژگان انتشارات دارای انگ زبانی در حوزه ناتوانی چه چیزی را نشان می‌دهد؟

عناوین تمام اسناد شناسایی شده، با استفاده از سامانه لب مصورسازی شدند. کلماتی که دارای بیشترین فراوانی بودند به ترتیب معلولین (۵۶۵)، جسمی (۳۸۱)، شهر (۳۶۷)، معلولیت (۳۳۱)، حرکتی (۳۱۹)، معلول (۲۵۱)، معلولان (۲۱۹)، و اجتماعی (۱۷۱) بود. این مصورسازی براساس عناوین هر سند تنظیم شده است (شکل ۲).

شکل ۲. ابر واژگان انتشارات دارای انگ زبانی براساس عنوان انتشارات

پاسخ به پرسش پنجم: جنسیت نویسندگان انتشاراتی که دارای انگ زبانی بوده‌اند چه بوده است؟

تحلیل جنسیت نویسندگان در چهار منبع اطلاعاتی نشان داد در کل (۶۱/۵۹٪) ۹۸۶ نویسنده مرد و (۳۸/۴۱٪) ۶۸۶ نویسنده زن در نگارش مقالات شرکت داشته‌اند. جنسیت نویسندگان به تفکیک هر منبع در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. جنسیت نویسندگان دارای مدارک حاوی انگ زبانی

کل	کتابخانه ملی	سامانه گنج-ایراندک*	سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی	مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی	پایگاه‌های جنسیت
۹۸۰ (۶۱/۵۹٪)	۱۶۳ (۶۰/۱۴٪)	۵۸۲ (۶۳/۵۲٪)	۱۰۵ (۶۶/۴۵٪)	۱۳۰ (۵۶/۲۸٪)	مرد
۶۸۶ (۳۸/۴۱٪)	۱۱۲ (۳۹/۸۶٪)	۴۲۰ (۳۶/۴۸٪)	۵۳ (۳۳/۵۵٪)	۱۰۱ (۴۳/۷۲٪)	زن

* به تفکیک نقش‌ها: پدیدآور/دانشجو (۳۶/۴۸٪) ۲۳۹ مرد و (۶۳/۵۲٪) ۴۱۶ زن؛ استاد راهنما (۷۲/۹۷٪) ۴۷۸ مرد و (۲۷/۰۳٪) ۱۷۷ زن؛ مشاور اول (۷۴/۳۵٪) ۲۹۰ مرد و (۲۵/۶۵٪) ۱۰۰ زن؛ مشاور دوم (۸۳/۳۳٪) ۵ مرد و (۱۶/۶۷٪) ۱ زن.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه برای اولین بار میزان استفاده از زبان انگ آمیز را در متون علمی فارسی به‌روش کتاب‌سنجی بررسی کرد. در این مطالعه ۱۳۶۶ سند یافت شد که در یک دهه اخیر بیش از ۲/۵ برابر (۳/۱۷۰٪) رشد داشته است. به‌نحوی که از ۶۹ سند در سال ۱۳۹۲ به ۱۸۷ سند در سال ۱۴۰۱ رسیده است که این روند هشدار برای جامعه علمی است. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهند که از بین منابع

بررسی شده، پایان‌نامه‌ها بیشترین سهل‌انگاری را برتی کاربرد زبان احترام‌آمیز داشته‌اند. اگرچه ارائه پایان‌نامه برای دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد و دکتری یک الزام تحصیلی است، اما می‌تواند به‌عنوان یکی از اولین نقاط عطف علمی و پژوهشی ایشان باشد و به چالش‌های پژوهشی آینده آن‌ها کمک کند. بنابراین، توجه دانشجویان به استفاده از کلمات مناسب و محترمانه در متون علمی ضروری است، زیرا استفاده از انگ از سوی جوامع علمی نظیر پزشکان و سایر فعالان این حوزه سلامت خودمانعی برای درمان این افراد به شمار می‌آید (بارسلونا و همکاران، ۲۰۲۳). در واقع انگ منتقل شده با کلمات قادر است افرادی را که به‌دنبال کمک و درمان مشکلات سلامتی خود هستند را تحت‌الشعاع قرار دهد (ویلسون^۱، ۲۰۲۰). زبان پژوهشگران در متون علمی می‌تواند موجب قدرت یا ضعف جامعه مطالعه آن‌ها شود که خود نمایان‌گر نگرش آن‌هاست و می‌تواند بر دیگران نیز تأثیرگذار باشد (گولت، ۲۰۲۱). با این وجود نمی‌توان دانشجویان را به‌تنهایی مقصر دانست زیرا پایان‌نامه‌ها حداقل یک استاد راهنما و در برخی موارد چند استاد راهنما و استاد مشاور دارند؛ بنابراین کسانی که وظیفه نظارت و پرورش دانشجو را بر عهده دارند نیز سهل‌انگاری کرده‌اند. اساتید راهنمای پایان‌نامه مسئول نظارت بر روند انجام پایان‌نامه و نگارش آن هستند (اسلام^۲، ۲۰۲۰). اساتید باید به دانشجو آموزش دهند که چگونه از زبانی محترمانه و غیرانگ‌آمیز استفاده کند. با این تفصیل، به دلیل نبود دستورالعمل‌های رسمی و شفاف برای استفاده از زبان محترمانه و به دور از انگ، مسئولین مرتبط بالا رتبه را می‌توان سهل‌انگاران اصلی دانست.

همچنین تحلیل‌های بیشتر نشان داد انتشارات (پایان‌نامه/ طرح‌های پژوهشی) دارای انگ زبانی که موفق به دریافت کد اخلاق در سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی شده‌اند، در سال‌های اخیر بیش از دو برابر رشد داشته‌اند. این نتایج در حالی است که این سامانه خود متولی و کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و بیان می‌کند «هر طرح پژوهشی و پایان‌نامه باید مصوبه اخلاق^۳ در پژوهش داشته باشد». هر دانشگاه/سازمان/مؤسسه که عضو این سامانه است گروهی متشکل از متخصصان حوزه‌ای دارد که پایان‌نامه و طرح‌های پژوهشی را از منظر رعایت اخلاق در پژوهش بررسی می‌کنند. این اطلاعات نشان می‌دهد بی‌توجهی به انگ زبانی، منحصر به فردی خاص نیست، بلکه تمام مجموعه با سهل‌انگاری به این مسئله می‌نگرد. بنابراین پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران پژوهشی نظیر کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش وزارت بهداشت دستورالعملی را برای راهنمایی در مورد توجه به انگ زبانی تهیه، الزام و منتشر کنند تا دانشجویان، پژوهشگران، اساتید، انتشارات، دانشگاه‌ها، و سازمان‌ها توجه خود را به این مسئله بیشتر کنند.

در بین چهار منبع اطلاعاتی بررسی شده، مشاهده شد که مقالات دارای انگ در پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی فراز و نشیب‌هایی داشته که در سال ۱۴۰۱ سیر نزولی شدیدی را تجربه کرده است که شاید دلیل آن تغییر در سیاست‌های مجلات، دیدگاه داورها، یا نویسندگان در انتخاب واژگان جایگزین باشد. اگر تعداد اسناد سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی (که از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ موجود بوده است) را نادیده بگیریم، کمترین سهل‌انگاری در بین این منبع بوده است که دلیل احتمالی آن می‌تواند لزوم بررسی مقالات از سوی حداقل دو داور باشد.

این مطالعه نشان داد دانشگاه آزاد اسلامی در هر دو سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی و سامانه گنج-ایراندک، بیشترین میزان استفاده از انگ زبانی را در انتشارات خود دارد. دانشگاه آزاد اسلامی با داشتن واحدهای دانشگاهی در سراسر ایران،

1. Wilson

2. Islam

3. www.ethics.research.ac.ir

یکی از بزرگترین مراکز آموزشی کشور محسوب می‌شود. علی‌رغم موفقیت‌های این دانشگاه و همچنین پژوهشگران برتر بین‌المللی (مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام)، با این حال، برخی از نتایج مطالعات نشان داده است که این دانشگاه در زمینه کیفیت پژوهش‌های خود به‌ویژه در حوزه اخلاق در پژوهش نیازمند بهبود است. برای مثال در مطالعه‌ای مشخص شد بیش از نیمی از مقالات ریتراکت^۱ شده ایرانیان در جهان از سوی دانشگاه آزاد اسلامی منتشر شده است (قربی و دیگران^۲، ۲۰۲۱). پس از دانشگاه آزاد اسلامی، مؤسسه‌های آموزش عالی و دانشگاه پیام‌نور در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند. این امر نشان می‌دهد که این دانشگاه‌ها و مؤسسه‌ها در زمینه استفاده از زبان محترمانه و غیرانگ‌آمیز در متون علمی، نیازمند آموزش و آگاهی‌بخشی بیشتری هستند. در این میان، نام دانشگاه‌های علوم پزشکی نظیر دانشگاه علوم پزشکی ایران و تهران نیز دیده می‌شود. بنابراین می‌توان دریافت پژوهشگران سهل‌انگار در هر دانشگاهی وجود دارد که اهمیت آموزش و آگاهی‌بخشی برای همه دانشگاه‌ها را نشان می‌دهد. همچنین مطالعات نشان می‌دهند پزشکان از زبان انگ‌آمیز مقابل بیماران استفاده می‌کنند (بارسلونا و دیگران^۳، ۲۰۲۳؛ هیملشتاین و دیگران^۴، ۲۰۲۲؛ پارک و دیگران^۵، ۲۰۲۱؛ وینر و دیگران^۶، ۲۰۲۳). بنابراین احتمال به‌کارگیری انگ‌زبانی در پژوهشگران حوزه سلامت بیشتر است که نیاز به برگزاری کارگاه‌های توجیهی و کلاس‌های آموزشی (رانی و همکاران^۷، ۲۰۲۱) را منطقی جلوه می‌دهد، زیرا کاهش انگ‌زبانی می‌تواند به بهبود روابط بین بیمار و پزشک کمک کند و موجب نتایج مثبت در درمان شود (هیملشتاین و همکاران^۸، ۲۰۲۲).

بررسی مجلات منتشرکننده مقالات دارای انگ‌زبانی نشان می‌دهد بیشتر این مجلات علمی-پژوهشی هستند و مجله‌ای که بیشترین سهل‌انگاری را داشته، مجله مطالعات ناتوانی است. این مجله علمی-پژوهشی به‌عنوان یکی از مجلات فارسی تخصصی در حوزه ناتوانی است که به‌تفاهای بیش از ۱۰٪ کل مقالات دارای انگ‌زبانی را منتشر کرده است. احتمال دارد علت این که این مجله کاملاً تخصصی بیشترین تعداد مقالات دارای انگ‌زبانی را دارد، به دلیل حجم مخاطبین آن باشد، چرا که بسیاری از مقالات به این پایگاه ارسال می‌شوند که این امر با مطالعات قبلی مبنی بر سهل‌انگاری مجلات تخصصی همان حوزه برای نشر مقالات واجد انگ‌زبانی هم‌خوانی دارد (پاریسی^۹، ۲۰۲۳). در این میان نام مجلاتی مثل آرشیو توانبخشی و طب جانباز نیز دیده می‌شود که دارای نمایه‌های بین‌المللی اسکوپوس و وب‌آوساینس هستند. مجلات معتبرتر معمولاً خوانندگان بیشتری دارند و تولیدات آن‌ها انعکاس بیشتری در جامعه و بین پژوهشگران دارد. این مجلات می‌توانند در قالب سخن‌سردبیر به اهمیت و عواقب انگ‌زبانی بپردازند و پژوهشگران را به استفاده از زبان محترمانه ترغیب کنند. همچنین افزودن این مسئله در بخش راهنمایی نویسندگان برای ارسال مقاله می‌تواند مفید باشد (برویلز و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۴).

آنالیز ابر واژگان (شکل ۲) نشان داد از بین ۴ کلمه مورد بررسی در این مطالعه، کلمه «معلولین» با فراوانی بیشتر (اندازه‌ای بزرگ‌تر) از سایر کلمات دیده می‌شود که نشان می‌دهد رایج‌ترین کلمه انگ‌آمیز استفاده شده در عناوین مقالات در مورد افراد دارای ناتوانی است. فراوانی کلمات «جسمی» و «حرکتی» نشان می‌دهد نویسندگان در این مقالات، عمدتاً از زبان انگ‌آمیز در مطالعاتی که بر جنبه‌های جسمی و حرکتی این افراد تاکید داشته‌اند، استفاده کرده‌اند. این امر می‌تواند منجر به تقویت کلیشه‌هایی شود که افراد دارای ناتوانی را به عنوان افرادی ناتوان و ضعیف معرفی می‌کنند. کلمه «شهر» نیز نشان می‌دهد که برخی از این مقالات، به موضوع

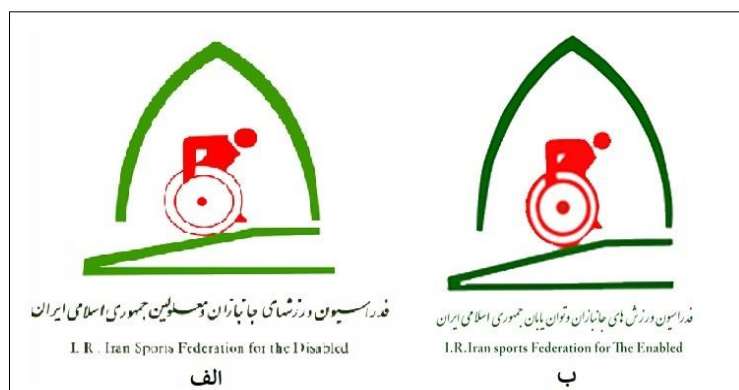
1. Retract
2. Ghorbi et al
3. Weiner et al
4. Raney et al
5. Broyles et al

دسترسی افراد دارای ناتوانی به محیط شهری پرداخته‌اند و یا روی شهرها مطالعه کرده‌اند. به هر حال این مسئله، یکی از مهمترین چالش‌هایی است که افراد دارای ناتوانی با آن روبه‌رو هستند. همچنین کلماتی مانند «اجتماعی»، «کیفیت زندگی»، و «خانواده/والدین» به جنبه‌های دیگری اشاره می‌کنند. توجه پژوهشگران به اجتماع و خانواده/والدین به این دلیل است که افراد دارای ناتوانی نه تنها خود با مشکلات می‌جنگند، بلکه خانواده آن‌ها مشکلاتی نظیر مشارکت نکردن در محیط‌های اجتماعی، طردشدگی، رویارویی با نگرش و رفتارهای منفی، و حفظ کیفیت زندگی روبه‌رو هستند (چایناک و همکاران^۱، ۲۰۲۲؛ بورکو^۲، ۲۰۱۷). اگرچه پژوهشگران در حال کمک به افراد دارای ناتوانی و خانواده‌هایشان هستند، اما به‌کارگیری زبان انگ آمیز می‌تواند به این افراد آسیب وارد کند و آن‌ها را از درمان دور کند (اوزر و دیگران، ۲۰۱۷؛ پونت و دیگران^۳، ۲۰۱۷؛ شی، مک‌کی، و کاسگروو^۴، ۲۰۲۲).

در مطالعه حاضر، جنسیت نویسندگان مقالات حاوی انگ زبانی در چهار منبع اطلاعاتی بررسی شدند و مشخص شد که بیش از ۶۰ درصد مطالعات منتشرشده را نویسندگان مرد نوشته‌اند. یکی از دلایل احتمالی این امر این است که مردان نسبت به زنان تولیدات علمی بیشتری دارند (وست و همکاران^۵، ۲۰۱۳). بنابراین در صورت برابری در تولیدات شاید آمار متفاوت شود. همچنین دلیل دیگر می‌تواند تجربیات زیستی و نقش‌های سنتی زنان در مراقبت از کودکان، آن‌ها را به‌طور ذاتی با نیازها و احساسات کودکان همدل‌تر و آشنا تر می‌کند (مستر و دیگران^۶، ۲۰۰۹؛ کریستوف‌مور و دیگران^۷، ۲۰۱۴). این امر می‌تواند به درک عمیق‌تر از اهمیت احترام به کودکان و برآورده کردن نیازهای آن‌ها منجر شود. این امر همچنین می‌تواند منجر به این شود که زنان کمتر از زبانی استفاده کنند که افراد دارای ناتوانی را تحقیر می‌کند. البته، برای تأیید این فرضیه، نیاز به مطالعات بیشتری است. با این حال، نتایج نشان می‌دهد که بررسی جنسیت نویسندگان مقالات حاوی انگ زبانی، می‌تواند درک افراد را از این موضوع افزایش دهد و به طراحی اقداماتی برای کاهش انگ زبانی در متون علمی کمک کند.

اگرچه این مطالعه نشان می‌دهد انگ زبانی در حال استفاده است و به‌طور گسترده‌ای از کلمات با پتانسیل انگ در سایت‌ها و سازمان‌های مرتبط با افراد دارای ناتوانی استفاده می‌شود، اما می‌توان به ترمیم و تغییر آن‌ها امیدوار بود. برای مثال جست‌وجوی «فدراسیون ورزش‌های جانبازان و معلولین» در گوگل نشان می‌دهد وب‌سایت این فدراسیون در سال‌های اخیر، متن لوگوی خود را تصحیح کرده است که نشانگر توجه آنان به این مسئله است (شکل ۴).

1. Çaynak et al
2. Burcu
3. Pont et al
4. Shi, McKee & Cosgrove
5. West et al
6. Mestre et al
7. Christov-Moore et al

شکل ۳: الف) لوگوی قدیمی؛ ب) لوگوی جدید بدون انگ زبانی

همچنین وبسایت انجمن حمایت از کودکان و نوجوانان توان‌یاب، در بخش تاریخچه خود به اهمیت استفاده از کلمات محترمانه اشاره دارد که این‌گونه آن را ارائه می‌کند «توانیاب کیست؟ از آنجایی که به کار بردن واژه معلول بار منفی به همراه داشت، انجمن توانیاب با ترکیب دو واژه خواستن و توانستن، توانیاب را برای افراد دارای محدودیت‌های جسمی - حرکتی به کار گرفت» (وبسایت توان‌یاب، ۲۰۲۴).

علی‌رغم کم توجهی در استفاده نکردن از زبان انگ‌آمیز برای افراد دارای ناتوانی در متون علمی، پژوهش‌ها نشان داده است که مطالعات و مداخلات مناسب می‌توانند در کاهش این مسئله مؤثر باشند (اوزر و دیگران، ۲۰۱۷). برای کاهش استفاده از زبان تحقیرآمیز در پژوهش‌ها، باید دستورالعمل‌های تدوین‌شده برای نویسندگان، داوران، سردبیران، و ناشران، دانشگاه‌ها و همه دست‌اندرکاران تولید علم برای ترویج استفاده از زبان غیر انگ‌آمیز ایجاد و ارسال شود (پاریسی و همکاران، ۲۰۲۳). زیرا انگ منتقل شده با کلمات می‌تواند بر افرادی که به دنبال کمک و درمان مشکلات سلامتی خود هستند تأثیر بگذارد (ویلسون، ۲۰۲۰). استفاده از زبان شخص اول راهی برای برقراری ارتباط در مورد افراد دارای ناتوانی است که به جای ناتوانی، ابتدا بر شخص تأکید می‌کند (کراکر و اسمیت^۱، ۲۰۱۹). با اولویت دادن به شخص، کرامت و فردیت شخص تصدیق می‌شود و از فرضیات در مورد توانایی‌ها یا محدودیت‌های ایشان اجتناب می‌شود. چنین رویکردی، مفهومی مثبت دارد و از سوی انجمن‌های علمی توصیه می‌شود (هارتول^۲، ۲۰۲۰). تجربه مثبت جنبش زبان اول شخص در دنیا که نزدیک به نیم قرن از آن می‌گذرد (کراکر و اسمیت، ۲۰۱۹)، می‌تواند الگویی برای ایجاد تغییر در حوزه ناتوانی باشد. با این حال، نباید تنها تغییر کلمات را به عنوان حلال تمامی مشکلات دانست، بلکه می‌تواند تلاشی برای ایجاد زندگی بهتر برای افرادی که مورد انگ قرار می‌گیرند، باشد.

در مجموع، از آنجاکه انگ یک معضل اجتماعی است که می‌تواند سدی برای افراد مورد انگ برای درمان و ارتقاء سلامت آن‌ها شود. این مطالعه نمایان‌گر استفاده از زبان انگ‌آمیز در متون علمی فارسی برای مخاطب قرار دادن افراد دارای ناتوانی در کشور است که با توجه به تنوع واژگانی مانند معلول، توان‌یاب، توان‌خواه، ناتوانی که امروزه در زبان فارسی برای اشاره به افراد دارای ناتوانی به کار می‌رود، ضرورت تدوین دستورالعمل‌هایی برای استفاده از زبانی محترمانه و بدون انگ در پژوهش‌ها بیش از پیش احساس می‌شود. این اقدام می‌تواند با نظرسنجی از خود افراد دارای ناتوانی انجام شود تا زبانی که آن‌ها ترجیح می‌دهند، به کار گرفته شود. با این حال،

1. Crocker & Smith
2. Hartwell

باید در نظر داشت که هر فرد ممکن است ترجیح دهد با زبان خاصی خطاب شود. مطالعات بیشتر برای بررسی شیوع استفاده از انگ زبانی در سایر حوزه‌ها می‌تواند این مطالعه پیشگام را بررسی و مقایسه کند. انتشار متون بدون انگ زبانی وظیفه اخلاقی و علمی پژوهشگران به‌عنوان حامیان اصلی این افراد برای دستیابی به زندگی با کیفیت بیشتر است.

۷. محدودیت‌های مطالعه

این مطالعه چندین محدودیت داشت. جست‌وجو و بازیابی اسناد در سامانه‌های متون فارسی بدون خطا نیست. پایگاه‌های تخصصی فارسی که همه مقالات، کتاب‌ها یا پایان‌نامه‌های فارسی حوزه سلامت را در برداشته باشد وجود ندارد، بنابراین احتمال بازیابی مطالعات بیشتر دور از تصور نیست. سامانه‌های بررسی شده امکان خروجی فایل‌های خود را به‌صورت کامل تعبیه نکرده‌اند؛ برای مثال پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی امکان دریافت خروجی نتایج را ندارد که زمان زیادی را از پژوهشگران می‌گیرد و امکان انجام مطالعات کتاب‌سنجی را در بسترهای مطالعات فارسی به چالش می‌کشد. همچنین فقط از چهار منبع اطلاعاتی استفاده شد، بنابراین ممکن است برخی از مطالعات حذف شده باشد. به‌علاوه، این پژوهش فقط از جست‌وجوی کلمه‌ای برای یافتن کلمات کلیدی خود استفاده کرد، بنابراین ممکن است روش‌های جست‌وجوی دیگری مانند جست‌وجوی معنایی یا تحلیل موضوعی نتایج دیگری ارائه دهد. محدودیت دیگر، سامانه پایان‌نامه‌ها بود که علی‌رغم استفاده بیشتر انگ زبانی در متون علمی حوزه سلامت، دسترسی به منبعی برای بررسی پایان‌نامه‌های حوزه سلامت میسر نبود. با این وجود، از آنجایی که انگ زبانی در سایر موضوعات علمی دیده می‌شود و قصد این مطالعه تنها به متون حوزه سلامت نبود، سامانه گنج بهترین گزینه برای بررسی انتخاب شد.

۸. پیشنهاد‌های اجرایی پژوهش

- کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دستورالعمل‌های شفاف و الزام‌آوری برای استفاده از زبان محترمانه و غیرانگ‌آمیز در متون علمی تدوین و این دستورالعمل‌ها باید برای دانشجویان، پژوهشگران، اساتید، ناشران، و دانشگاه‌ها ارسال شود.
- ایجاد یک چک‌لیست برای ارزیابی متون علمی از نظر استفاده از زبان محترمانه و ارائه آن به داوران مجلات و اساتید راهنما.
- برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای دانشجویان، پژوهشگران، و اساتید در مورد اهمیت استفاده از زبان محترمانه و تأثیرات منفی زبان انگ‌آمیز.
- ایجاد محتوای آموزشی آنلاین در قالب ویدیوها، مقالات، و وبینارها برای دسترسی آسان‌تر به این آموزش‌ها.
- مجلات علمی، به‌ویژه مجلات تخصصی در حوزه ناتوانی، بخشی را در راهنمای نویسندگان خود به استفاده از زبان محترمانه اختصاص دهند.
- افزودن الزامات مربوط به استفاده از زبان محترمانه به فرایند داوری مقالات و بررسی اخلاق در پژوهش.

۹. پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- بررسی استفاده از زبان انگ‌آمیز در رسانه‌های جمعی، شبکه‌های اجتماعی، و فضای مجازی و تأثیر آن بر تصویرسازی از افراد دارای ناتوانی.

- انجام مطالعات تطبیقی بین کشورهای مختلف برای بررسی تفاوت‌ها و شباهت‌ها در استفاده از زبان انگ‌آمیز در متون علمی و رسانه‌ها.
- بررسی تأثیر دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های آگاهی‌بخشی بر کاهش استفاده از زبان انگ‌آمیز در بین دانشجویان و پژوهشگران.
- اجرای پروژه‌های بیشتر در حوزه‌های مختلف برای بررسی انگ زبانی در متون علمی برای ایجاد راهنماهای عملی

فهرست منابع

- شفیعیان، الف، محمدی‌الیاسی، ق.، احمدپورداریانی، م.، خاندوزی، الف. و پاداش، ح. (۱۴۰۰). شاکله دانش در نظریه توانمندسازی کارآفرینانه فقرا: یک تحلیل وسیع علم‌سنجی. فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی، ۱۴(۱)، ۹۹-۱۱۸. <https://doi.org/10.22059/jed.2021.315258.653536>
- وبسایت توان‌یاب (۱۴۰۲). تاریخچه توان‌یاب. <http://fna.ir/3dmfk5>
- وبسایت خبری فارس نیوز (۲۰۲۳). چند درصد مردم ایران دچار مشکل هستند <http://fna.ir/3dmfk5>
- Ashford, R. D., Brown, A. M., Canode, B., McDaniel, J., & Curtis, B. (2019). A mixed-methods exploration of the role and impact of stigma and advocacy on substance use disorder recovery. *Alcohol Treatment Quarterly*, 37(4), 462-480. <https://doi.org/10.1080/07347324.2019.1626516>
- Assembly, U. G. (2007). Convention on the Rights of Persons with Disabilities : resolution / adopted by the General Assembly. *A/RES/61/106*, United Nations, 1-29. <https://www.refworld.org/legal/resolution/unga/2007/en/49751>
- AUCD. (2006). *Respectful Disability Language: Here's What's Up!*. https://systems.aucd.org/docs/add/sa_summits/Language%20Doc.pdf
- Barcelona, V., Scharp, D., Idnay, B. R., Moen, H., Goffman, D., Cato, K., & Topaz, M. (2023). A qualitative analysis of stigmatizing language in birth admission clinical notes. *Nursing Inquiry*, 30(3), e12557. <https://doi.org/10.1111/nin.12557>
- Biglu M. H. (2008). Editor Scientometric study of patent literature in medicine [Conferene presentation]. *Fourth International Conference on Webometrics, Informetrics and Scientometrics & Ninth COLLNET Meeting*. Berlin. <https://edoc.hu-berlin.de/bitstream/handle/18452/16387/biglu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Broyles, L. M., Binswanger, I. A., Jenkins, J. A., Finnell, D. S., Faseru, B., Cavaiola, A., et al. (2014). *Confronting inadvertent stigma and pejorative language in addiction scholarship: A recognition and response*. SAGE Publications Sage.. <https://doi.org/10.1080/08897077.2014.930372>
- Burcu, E. (2017). Seeing the disadvantaged position of individuals with disabilities from the critical view. *Sociology of Disability*, 11(24), 107-125. <https://doi.org/10.1177/1757913917696852>
- Camón Luis, E., & Celma, D. (2020). Circular economy. A review and bibliometric analysis. *Sustainability (Switzerland)*, 12, 6381. <https://doi.org/10.3390/SU12166381>
- CDC. (2020). *Disability and Health Promotion. Communicating with and about people with disabilities*. <https://www.cdc.gov/ncbddd/disabilityandhealth/materials/factsheets/fs-communicating-with-people.html>
- Chatzitheochari, S., & Butler-Rees, A. (2023). Disability, social class and stigma: An intersectional analysis of disabled young people's school experiences. *Sociology*, 57(5), 1156-1174. <https://doi.org/10.1177/003803852311635>
- Christov-Moore, L., Simpson, E. A., Coudé, G., Grigaityte, K., Iacoboni, M., & Ferrari, P. F. (2014). Empathy: Gender effects in brain and behavior. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 46(4), 604-627. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2014.09.001>
- Crocker, A. F., & Smith, S. N. (2019). Person-first language: Are we practicing what we preach?. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, 12, 125-129. <https://doi.org/10.2147/JMDH.S189034>
- Çaynak, S., Özer, Z., & Keser, İ. (2022). Stigma for disabled individuals and their family: A systematic review. *Perspectives in Psychiatric Care*, 58(3), 1190-1199. <https://doi.org/10.1111/ppc.12936>

- FarsNews Website. (2022). *What percentage of Iranians are in trouble?* <http://fna.ir/3dmfk5>. [in Persian]
- Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Prentice-Hall.
- Goulet, P. B. (2021). *Using Person-First Language When Writing Research Grants: Why It Matters*. <https://cfar.med.brown.edu/using-person-first-language-when-writing-research-grants-why-it-matters>
- Ghorbi, A., Fazeli-Varzaneh, M., Ghaderi-Azad, E., Ausloos, M., & Kozak, M. (2021). Retracted papers by Iranian authors: Causes, journals, time lags, affiliations, collaborations. *Scientometrics*, 126(9), 7351-7371. <https://doi.org/10.1007/s11192-021-04091-x>
- Hartwell, M., Naberhaus, B., Arnhart, C., Ottwell, R., Dunn, K., Rogers, T. C., et al. (2020). The use of person-centered language in scientific research articles focusing on alcohol use disorder. *Drug and Alcohol Dependence*, 216, 108209. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2020.108209>
- Harrigan, K., Zirikly, A., Chee, B., Ahmad, A., Links, A., Saha, S., et al. (2023). Characterization of stigmatizing language in medical records [Conference presentation]. In *Proceedings of the 61st Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*, 2, 312-329, Toronto, Canada. Association for Computational Linguistics. <https://doi.org/10.18653/v1/2023.acl-short.28>
- Himmelstein, G., Bates, D., & Zhou, L. (2022). Examination of stigmatizing language in the electronic health record. *JAMA Network Open*, 5(1), e2144967. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2021.44967>
- Hood, W. W., & Wilson, C. S. (2001). The literature of bibliometrics, scientometrics, and informetrics. *Scientometrics*, 52(2), 291-314. <http://dx.doi.org/10.1023/A:1017919924342>
- Horwitz, A. V., & Scheid, T. L. (1999). *A handbook for the study of mental health: Social contexts, theories, and systems*. Cambridge University Press.
- Islam, M. S. (2020). *Supervisor's Roles in Master's Thesis and PhD Dissertation*. Malaysia: International Islamic University Malaysia.
- Ivancheva, L. (2008). Scientometrics Today: A Methodological Overview. *Collnet Journal of Scientometrics and Information Management*, 2, 47-56. <https://doi.org/10.1080/09737766.2008.10700853>
- Litulo, C. (2019). Prioritising disability in universal health coverage. *The Lancet*, 394(10194), 187. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(19\)31556-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(19)31556-5)
- Mestre, M. V., Samper, P., Frías, M. D., & Tur, A. M. (2009). Are women more empathetic than men? A longitudinal study in adolescence. *Spanish Journal of Psychology*, 12(1), 76-83. <https://doi.org/10.1017/S1138741600001499>
- Ozer, U., Varlik, C., Ceri, V., Ince, B., & Arslan Delice, M. (2017). Change starts with us: Stigmatizing attitudes towards mental illnesses and the use of stigmatizing language among mental health professionals. *Dusunen Adam Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 30(3), 224. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2017300304>
- Parisi, C. E., Varas-Rodriguez, E., Algarin, A. B., Richards, V., Li, W., Cruz Carrillo, L., & Ibañez, G. E. (2023). A content analysis of HIV-related stigmatizing language in the scientific literature, from 2010-2020: Findings and recommendations for editorial policy. *Health Communication*, 39(6), 1-9. <https://doi.org/10.1080/10410236.2023.2178165>
- Park, J., Saha, S., Chee, B., Taylor, J., & Beach, M. C. (2021). Physician use of stigmatizing language in patient medical records. *JAMA Network Open*, 4(7), e2117052. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2021.17052>
- Pont, S. J., Puhl, R., Cook, S. R., & Slusser, W. (2017). Stigma experienced by children and adolescents with obesity. *Pediatrics*, 140(6), e20173034. <https://doi.org/10.1542/peds.2017-3034>
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics?. *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349. <https://cir.nii.ac.jp/crid/1570009750342049664>
- Raney, J., Pal, R., Lee, T., Saenz, S. R., Bhushan, D., Leahy, P., et al. (2021). Words matter: An antibias workshop for health care professionals to reduce stigmatizing language. *MedEdPORTAL*, 17, 11115. https://doi.org/10.15766/mep_2374-8265.11115
- Sarkar, S., & Prasad, R. (2015). *Violation of Disability Rights*. Kalpaz Publisher.

- Scambler, G. (2009). Health-related stigma. *Sociology of Health & Illness*, 31(3), 441-455. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2009.01161.x>
- Shafieian, A. , Mohammadi Elyasi, G. , Ahmadpour Dariyani, M. , Khandoozi, S. E. & Padash, H. (2021). Body of Knowledge in Theory of Entrepreneurial Empowerment of the Poor: An Extensive Scientometric Analysis. *Journal of Entrepreneurship Development*, 14(1), 99-118. <https://doi.org/10.22059/jed.2021.315258.653536> [In Persian]
- Shi, H. D., McKee, S. A., & Cosgrove, K. P. (2022). Why language matters in alcohol research: Reducing stigma. *Alcohol Clinical and Experimental Research*, 46(6), 1103-1109. <https://doi.org/10.1111/acer.14843>
- Tavanyab Website (2024). *History of Tavanyab*. Retrieved on 7 October 2024 from: https://tavanyabngo.com/?page_id=49 [In Persian].
- Vornholt, K., Villotti, P., Muschalla, B., Bauer, J., Colella, A., Zijlstra, F., & Corbière, M. (2018). Disability and Employment—overview and Highlights. *European Journal of Work and organizational psychology*, 27(1), 40-55. <https://doi.org/10.1080/1359432X.2017.1387536>
- Weiner, S. G., Lo, Y.-C., Carroll, A. D., Zhou, L., Ngo, A., Hathaway, D. B., et al. (2023). The incidence and disparities in use of stigmatizing language in clinical notes for patients with substance use disorder. *Journal of Addiction Medicine*, 17(4), 424-430. <https://doi.org/10.1097/ADM.0000000000001135>
- West, J. D., Jacquet, J., King, M. M., Correll, S. J., & Bergstrom, C. T. (2013). The role of gender in scholarly authorship. *PLoS ONE*, 8(7), e66212. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0066212>
- WHO. (2023). *Disability*. <https://www.who.int/health-topics/disability>
- Wilson, H. (2020). How stigmatising language affects people in Australia who use tobacco, alcohol and other drugs. *Australian Journal of General Practice*, 49(3), 155-158. <https://doi.org/10.31128/AJGP-09-19-5078>
- Wickenden, M. (2023). Disability and other identities?—how do they intersect?. *Frontiers in Rehabilitation Sciences*, 4,1200386. <https://doi.org/10.3389/fresc.2023.1200386>.